

Utlåtande 2018:2 RV (Dnr 112-1785/2017)

Anläggningsavgift och dagvattentaxa

Fördelning av bruksavgifter för dagvatten

Förslag till taxa för anläggningsavgift och dagvattentaxa från
Stockholm Vatten AB

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Princip för fördelning av bruksavgifter för dagvatten enligt bilaga 1 till utlåtandet fastställs att gälla från och med 1 juli 2018.
2. Bruksavgift för dagvatten enligt bilaga 1 till utlåtandet fastställs att gälla från och med den 1 juli 2018.
3. Princip för uttag av anläggningsavgiften, enligt Stockholm Vatten AB:s förslag och enligt bilaga 1 till utlåtandet, fastställs att gälla från och med 1 februari 2018.
4. Anläggningsavgift enligt bilaga 1 till utlåtandet fastställs att gälla från och med den 1 februari 2018.
5. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Katarina Luhr anför följande.

Ärendet

Lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) reglerar kommunens ansvar att ordna med vattenförsörjning och avloppshantering för sina invånare. Det innebär att kommunen har ansvar för att ordna med vatten och avlopp för de boende i ett område om det behövs för att skydda människors hälsa eller miljön.

LAV anger att VA-avgifternas belopp och hur avgifterna ska betalas ska framgå av en taxa och att kommunen får meddela föreskrifter om VA-taxan. Det totala avgiftsuttaget får inte överstiga de kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva VA-anläggningen, och fördelningen av avgiftsuttaget ska ske utifrån vad som är skäligt och rättvist.

Stockholm Vatten AB har identifierat ett behov av genomlysning av avgiftsuttaget för såväl anläggningsavgifter som den del av bruksavgiften som avser dagvattentjänster. Avgifterna har inte höjts på flera år och två domar i Statens VA-nämnd har påvisat behovet av en översyn av såväl anläggningsavgiften som bruksavgiften.

Stockholm Vatten AB:s styrelse har den 7 december 2017 beslutat om förslag till ny anläggningsavgift och dagvattenavgift samt hemställt förslaget till kommunfullmäktige i Stockholms stad respektive Huddinge kommun för beslut.

Beredning

Stockholm Vatten AB har initierat ett ärende som beslutades i styrelsen den 28 september 2017. Senare upptäcktes att en tabell i bilaga 2 inte överensstämde med siffrorna i tjänsteutlåtandet och därför lyftes ärendet igen i styrelsen den 7 december 2017. I ärendet reviderades även förslag till beslut på punkt fyra till att taxan ska börja gälla den 1 februari 2018 istället den 1 januari 2018.

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden och trafiknämnden. Exploateringskontoret och trafikkontoret har inkommit med kontorsyttranden.

Stadsledningskontoret anser att det är bra att Stockholm Vatten AB tagit fram ett förslag som ger bolaget full kostnadstäckningsgrad inom en fyraårsperiod. Förslaget till omfördelning av dagvattenavgiften innebär en ökad kostnad för Stockholms stad men är nödvändig på grund av en dom i Svea hovrätt.

Exploateringskontoret har inget att invända mot att Stockholm Vatten AB (SVAB) vill skapa en taxekonstruktion och avgiftsnivå som säkerställer att de får kostnadstäckning vid nyanslutningar och omhändertagande och rening av dagvatten. Exploateringskontoret bedömer trots detta att beslutet om höjda anslutningsavgifter riskerar att påverka stadens inkomster i form av minskade försäljningsinkomster för mark i exploateringsprojekt. I de exploateringsprojekt som avser hyresrätter och då marken upplåts med tomträtt finns en risk att projektens lönsamhetskalkyl påverkas negativt. För staden som helhet innebär den ändrade dagvattentaxan ökade utgifter vilket på sikt

kan påverka exploateringskontorets projektkalkyler då staden drift- och skötselutgifter är inräknade i kalkylen. Exploateringskontoret ser positivt på det faktum att en höjning av anläggningsavgiften kommer att minska behovet av uttag av särtaxa och delar SVAB:s uppfattning om att den förändrade taxan kommer att skapa en förutsägbarhet som får positiva effekter för exploatörer och nybyggare.

Trafikkontoret anser att det kan vara befogat att taxan höjs och anpassas för att bättre spegla de kostnader som bolaget har för omhändertagande av dagvatten. Kontoret anser dock att förslaget till ny taxa saknar vissa delar, bland annat vad gäller anläggningsavgifter och lokalt omhändertagande av dagvatten på allmän platsmark. I förslaget till taxa saknas möjligheter för förvaltningar och bolag att få en lägre eller ingen taxa när man genomför egna åtgärder för att omhänderta dagvatten. Kontoret efterfrågar också ett förtydligande kring om rening av dagvatten ingår i taxan och om det åtgärdsått som tagits fram inom ramarna för arbetet med dagvattenstrategin ingår. Det framgår inte heller av taxan vilka ytor som beräkningen av taxan grundat sig på. Kontoret konstaterar slutligen att förslaget till ny taxa berör den diskussion som pågår inom staden vad gäller ansvaret för dagvattenhanteringen.

Mot bakgrund av ovanstående anser kontoret att förslaget till ny taxa bör kompletteras och förtydligas i ett antal avseenden.

Mina synpunkter

Ärendet består av i huvudsak två nya inriktningar. Dels en anpassning av anläggningsavgiften för att öka kostnadstäckningen av nyanslutningar till 100% och dels en justering av hur dagvattenavgiften fördelas med anledning av en dom i Svea hovrätt.

Gällande anläggningsavgiften genomförs en höjning för att nå full kostnadstäckning. Tidigare har VA-kollektivet subventionerat dagens investeringar. Genom att göra en upptrappning under fyra år ges marknaden tid för anpassning. Reglerna blir dessutom tydligare och minskar behovet för uttag av särtaxa. Detta beslut innebär att avgiften under fyra år succesivt trappas upp för att nå en kostnadstäckning på 100 % vid nyanslutning år 2021.

Gällande omfördelningen av dagvattenavgiften innebär det att kostnaden för Stockholms stads del höjs i jämförelse med Trafikverket som får lägre kostnader. En dom i Svea hovrätt har slagit fast att Stockholm Vatten inte kan ta ut en högre avgift för högtrafikerade gator. För att finansiera driften av dagvattennätet har en justering behövt ske där avgiften för framförallt så kallad

allmän platsmarkhållare höjs. Större andel hårdgjord yta kommer ge en högre taxa än en gräsyta oberoende om hur trafikerad den hårdgjorda ytan är.

Att det inte längre finns möjlighet att basera taxan på trafikintensitet gör att det kommer bli aktuellt att hitta sätt att ta ut en avgift som är rimlig mot den miljökostnad som en väg orsakar. Jag efterlyser fler incitament för att framöver styra mot mer lokalt omhändertagande av dagvatten samt även rening av dagvatten. I tidigare utformning av dagvattentaxan har det funnits möjlighet till delvis reduktion av dagvattentaxan om lokalt omhändertagande av dagvatten har ordnats på fastigheten. Det har däremot funnits problem att kontrollera att fastigheter tar om hand om den andel dagvatten som de har reduktion för. Därför ger den i ärendet föreslagna utformningen av taxan endast möjlighet till fullständig reduktion, dvs fullt lokalt omhändertagande av dagvatten.

Lokalt omhändertagande av dagvatten är viktigt då det minskar belastningen på våra vattenreningsverk samtidigt som det bygger in en redundans i staden för att ta hand om stora skyfall. Att bygga lösningar för lokalt omhändertagande är positivt för att skapa en resilient stad samtidigt som öppna dagvattenlösningar kan bidra positivt till livsmiljön i staden.

Det är positivt att skelettjordar med biokol nu anläggs på stadens allmänna platsmark. Det är viktiga åtgärder som både renar dagvatten och är en refug för stora regn. Det behöver utredas hur incitament kan skapas i dagvattentaxan för dessa och liknande åtgärder.

Bilagor

1. Taxa för vatten och avlopp 2018
2. Bilaga från Stockholm Vatten AB, Författningstext
Bilaga från Stockholm Vatten AB, Rapport VA-taxa Stockholm Vatten

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Princip för fördelning av bruksavgifter för dagvatten enligt bilaga 1 till utlåtandet fastställs att gälla från och med 1 juli 2018.
2. Bruksavgift för dagvatten enligt bilaga 1 till utlåtandet fastställs att gälla från och med den 1 juli 2018.
3. Princip för uttag av anläggningsavgiften, enligt Stockholm Vatten AB:s förslag och enligt bilaga 1 till utlåtandet, fastställs att gälla från och med 1 februari 2018.

4. Anläggningsavgift enligt bilaga 1 till utlåtandet fastställs att gälla från och med den 1 februari 2018.
5. Paragrafen justeras omedelbart.

Stockholm den 17 januari 2018

På kommunstyrelsens vägnar:
KARIN WANNGÅRD

Katarina Luhr

Ulrika Gunnarsson

Remissammanställning

Ärendet

Stockholm Vatten AB har tagit fram förslag till ny taxekonstruktion. Förslaget omfattar förändrade och höjda anslutningsavgifter i Stockholms stad och Huddinge kommun samt förändrad taxekonstruktion avseende dagvattentjänster. Målet med framtagandet av förslaget har varit att skapa en taxekonstruktion och avgiftsnivå som speglar Stockholm Vatten AB:s kostnader för nyanslutning av fastigheter, samt säkerställa att bolaget har kostnadstäckning vid omhändertagande och rening av dagvatten från såväl fastighetsägare som huvudman för allmänna platser.

Branschorganisationen Svenskt Vattens basförslag för hur en taxa ska utformas har utgjort ramen för förslaget för såväl dagvattenavgift som anläggningsavgift.

Förslaget till anläggningsavgift kan börja gälla från och med kommunfullmäktiges beslut. Implementering av dagvattentaxa är en administrativt omfattande process att implementera varför beslutet föreslås gälla från och med 1 juli 2018.

Anläggningsavgift

Förslaget bygger på en stegvis höjning under fyra år från 2018 i syfte att uppnå 100 procent kostnadstäckningsgrad år fyra. I dag är kostnadstäckningsgraden för nyanslutning 40 procent. Enligt ett beslut i Statens VA-nämnd är en taxehöjning från 40 procent till 100 procent alltför stor för att genomföras i ett steg. Stockholm Vatten AB har bedömt att en tvåårig intrappning är möjlig, men föreslår en fyraårig intrappning, bland annat för att ge marknaden möjlighet att anpassa verksamheten till nya förutsättningar. Föreliggande förslag avser år 2018 års avgifter. Stockholm Vatten AB avser återkomma med ett förslag till årlig höjning utifrån förslagets inriktning för fastställande i kommunfullmäktige i Stockholms respektive Huddinge kommun.

Anslutningsavgiften debiteras enligt gällande taxa vid den tidpunkten som förbindelsepunkten upprättas.

Förslaget innebär en höjning av samtliga parametrar i anläggningsavgiften. En ändring i konstruktion föreslås därutöver i och med att den lägre lägenhetsavgiften för den andra lägenheten tas bort, vilket påverkar avgiftsnivån för flerfamiljshus.

	Nuvarande avgift	2018	2019	2020	2021
Servisavgift	32 400	38 000	44 400	51 900	60 000
Förbindelseavgift	13 900	33 000	40 900	50 700	60 000
Lägenhetsavgift	18 500	8 400	10 800	13 900	18 100
Lägenhetsavgift 2	6 500				
Tomtyteavgift	13,90	22,30	33,40	50,00	70,00

Stockholm Vatten AB bedömer att en höjning av anslutningsavgiften kommer att minska behovet av uttag av särtaxa och kommer även ge fastighetsägaren en bättre och tydligare bild av anslutningsavgiftens storlek i tidigare skeden jämfört med idag.

Brukningsavgift för dagvatten

En dom som fastställdes i Svea hovrätt år 2015 innebär att Stockholm Vatten AB:s dagvattenhantering i Stockholm och Huddinge är underfinansierad.

Domen avser den brukningsavgift som Stockholm Vatten AB debiterar Trafikverket avseende bortledning och i förekommande fall rening av dagvatten från vägar för vilka Trafikverket är väghållare. Enligt ett beslut i Statens VA-nämnd har bolaget rätt till ersättning för avledning av dagvatten, dock fanns inget underlag som kunde motivera ett högre uttag för vägar med en större trafikintensitet, vilket varit grunden för fördelning av nuvarande taxa.

Stockholm Vatten AB har därför arbetat fram ett nytt förslag som utgår från att det totala taxeuttaget lämnas oförändrat, vilket innebär att förslaget till ny dagvattentaxa innebär en omfördelning av kostnadsansvaret.

Förslaget innebär vidare att nuvarande brukningsavgifter bortsett från avgiften för dagvatten fastighet (schablon för villor och småhus samt beroende på fastighetsarean för flerfamiljshus och övriga fastigheter) lämnas på oförändrade i nivå.

I befintlig taxekonstruktion ges dagvattenabonnenter en möjlighet att helt eller delvis reducera sin avgift. Reduktionen beror på hur mycket dagvatten abonnenten kan hantera lokalt inom sin egen fastighet. Med anledning av svårigheter att följa upp privata anläggningars effektivitet tas möjlighet till delvis reduktion bort. Hel reduktion föreslås kvarstå då möjlighet finns att täppa till eller ta bort aktuella servisledningar.

Av förslaget till ny taxekonstruktion tydliggörs taxeuttag för dagvattenhantering, så kallad dagvatten gata (Dg), vilket avser kostnader

genererade av avledning av dagvatten från lokalgator. I nuvarande konstruktion är denna inarbetad i taxans övriga parametrar.

För huvudman för allmänna platser ändras taxekonstruktionen. Nuvarande beräkningsgrundande underlag baseras på trafikbelastning, där högre belastning ger högre avgiftsnivå. Förslaget innebär att det beräkningsgrundande underlaget istället baseras på de ytor vilka avleds till den allmänna VA-anläggningen. Ändringen innebär ett större avgiftsuttag för Stockholms stad och Huddinge kommun som huvudman för allmänna platser (dagvatten gata, Dg APH). Föreslagen avgift, 3.20 kr/m² tas ut för samtliga huvudmän för allmänna platser, Huddinge kommun, Stockholms stad och Trafikverket.

För fastighetsägare sker endast en förändring i fördelning mellan nyttigheterna. För enskilda fastighetsägare bedöms därför förändringen vara förhållandevis liten.

För huvudman för allmänna platser sker en större konstruktionsmässig förändring. Den modell i vilket taxeutttag beräknats baserat på trafikbelastning på en vägsträcka har nu arbetats om och ny konstruktion baseras på yta som avleds till allmän VA-anordning. Vidare har en anpassning gjorts utefter vilken typ av yta som avleds; en gräsyta väntas bidra med mindre tillrinning än en asfalterad yta. Den nya konstruktionen för beräkning av avgiftsuttag medför att part som tidigare haft en större andel högtrafikerade vägar och gator får en lägre avgift för dessa ytor. Lågtrafikerade ytor som nyttjas i ett större sammanhang har enligt tidigare konstruktion varit avgiftsbefriade, men värderas i den nya taxekonstruktionen på samma sätt som högtrafikerade ytor.

Enligt förslaget bedöms den årliga avgiften för huvudman för allmänna platser fördela sig enligt Stockholms stad 31,8 mnkr, Huddinge kommun 4,0 mnkr och Trafikverket 4,4 mnkr.

Stockholm Vatten AB

Stockholm Vatten AB beslutade vid sitt sammanträde den 7 december 2017 följande.

1. fastställa ny princip för fördelning av bruksavgifter för dagvatten, i enlighet med utlåtandet.
2. från och med 2018-07-01 godkänna ny avgiftsnivå för dagvattenavgift.
3. fastställa ny princip för uttagande av anläggningsavgiften, i enlighet med utlåtandet.
4. från och med 2018-02-01 godkänna ny anläggningsavgift i vilken intäktsnivå höjs under fyra år.

5. hos kommunfullmäktige i Stockholm respektive Huddinge, hemställa ovanstående beslut.

Stockholm Vatten AB:s tjänsteutlåtande daterat den 7 december 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Bakgrund

I samband med utbyggnation av allmän va-anläggning på Lambarö i Mälaren såg Stockholm Vatten AB anledning att tillämpa sär taxa enligt lag (2006:412) om allmänna vattentjänster, 31 §. Lagen säger att ”*Om vattentjänsterna för en viss eller vissa fastigheter på grund av särskilda omständigheter medför kostnader som i beaktningsvärd omfattning avviker från andra fastigheter i verksamhetsområdet, skall avgifterna bestämmas med hänsyn till skillnaderna*”. För projektet Lambarö har funnits skäl att särskilt studera kostnadsökning till följd av att transporter av massor och material måste hanteras med hjälp av båt, vilket därmed kan anses vara särskilda omständigheter. Va-nämnden har dock, i beslut 2014-12-10 nekat Stockholm Vatten AB att ta ut sär taxa då bolaget inte kunnat redovisa den generella kostnadstäckningsgraden inom verksamhetsområdet. Som en följd av domen genomfördes två uppföljningar av täckningsgraden. Inom ramen för detta projekt studerade WSP kostnadstäckningsgrad i åtta genomförda exploateringsprojekt, samt vid nyanslutning av enskilda servisledningar. En andra översiktlig och förenklad studie genomfördes av Stockholm Vatten VA AB och baserades på utfall mellan åren 2012 och 2014 samt prognos för 2015. WSP:s studie visade på en kostnadstäckningsgrad på cirka 38 % medan den internt genomförda studien visade på en kostnadstäckningsgrad på 43 % vilket därmed ansågs bekräfta WSP:s beräkning.

Stockholm Vatten arbetade under 2006 fram en ny konstruktion för dagvattentaxa vilken vann laga kraft 2007. Den nya taxan innehöll bland annat en möjlighet för fastighetsägare att genom lokal hantering, reducera den del av dagvattenavgiften som hanteras inom egen fastighet. För allmän platsmarkshållare infördes en differentierad taxa vars uttagsnivå beräknades utifrån föroreningsbelastning. En högt trafikerad väg ansågs vara i behov av rening och i de fall rening sker i av va-huvudmannen ägd anläggning tillämpades taxan fullt ut. Utagsnivå reglerades i två nivåer, där vägar och gator med trafikbelastning över 30 000 fordon per dygn betalade 10 kr/m² och för sträckor med 15 – 30 000 fordon per dygn var kostnaden 5 kr/ m². I de fall väghållaren står för rening och avledning gavs dock möjlighet till reduktion.

Dåvarande Vägverket var dock inte nöjd med denna konstruktion och taxan prövades i Statens Va-nämnd. Våren 2015 fastställde Svea Hovrätt av Va-nämnden fattat beslut vilket gav såväl Trafikverket som Stockholm Vatten delvis rätt; enligt domen har Stockholm Vatten AB rätt att ta ut avgift för de sträckor bolaget avvattnar, dock inte en taxa differentierad utifrån trafikbelastningen.

På grund av domen saknar bolaget kostnadstäckning inom dagvattenområdet. Detta var därmed ett motiv för att genomföra en översyn av dagvattenavgiftens konstruktion

för att säkerställa att intäkter motsvarar bolagets kostnader.

ÄRENDET

Mål och syfte

Ärendet avser skapa en taxekonstruktion och avgiftsnivå vilken speglar Stockholm Vatten ABs kostnader för nyanslutning av fastigheter, samt säkerställa att bolaget har kostnadstäckning vid omhändertagande och rening av dagvatten från såväl fastighetsägare som allmän platsmarkshållare.

Vid framtagandet av ny taxekonstruktion har Stockholm Vatten AB eftersträvat att arbeta fram en taxa som är transparent och lätt att jämföra mot andra va-verksamheter i Sverige. Branschorganisationen Svenskt Vatten har tagit fram ett basförslag för hur en taxa ska utformas. Detta basförslag har därför utgjort ramen för såväl dagvattenavgift som anläggningsavgift. Taxekonstruktion för bolagets övriga taxor har inte förändrats.

Anläggningsavgift

Vid två genomförda uppföljningar har det framkommit att kostnadstäckningsgraden för nyanslutning är runt 40 %. Enligt beslut i Statens Va-nämnd är en taxehöjning från kostnadstäckningsgrad 40 % till 100 % alltför stor för att genomföras i ett steg. Inför förankringsprocess togs därför ett förslag fram i vilket taxehöjningen skedde i två steg, till kostnadstäckningsgrad 70 % år 1 följt av 100 % år 2 (se bilaga 2). Efter dialog med berörda kommunala parter föreslås höjningen istället ske i fyra steg, vilket ger en större möjlighet för marknaden att anpassa sig till de nya avgifterna.

Kostnadstäckningsgrad 70 % motsvarar därmed föreslagen avgiftsnivå år 2019 och full kostnadstäckning vid nyanslutning uppnås år 2021.

Enligt dom i Statens Va-nämnd debiteras anläggningsavgift enligt gällande taxa vid tidpunkten för upprättande av förbindelsepunkt. Vid utbyggnation av allmän va-anläggning kan därför olika fastighetsägare inom samma område debiteras enligt olika taxenivåer, beroende på när förbindelsepunkt upprättas.

Förslaget redovisat i tabell 1 innebär en höjning på samtliga parametrar i anläggningsavgiften. Den medför även en ändring i konstruktion då den lägre lägenhetsavgiften för den andra lägenheten tas bort, vilken påverkar avgiftsnivå för flerfamiljshushåll.

	Nuvarande avgifter	2018	2019	2020	2021
Servisavgift	32 400	38 000	44 400	51 900	60 000
Förbindelsepunktsavgift	13 900	33 000	40 900	50 700	60 000
Lägenhetsavgift	18 500	8 400	10 800	13 900	18 100
Lägenhetsavgift 2	6 500				
Tomtyteavgift	13,90	22,30	33,40	50,00	70,00

Tabell 1, Förslag till avgiftsnivå för anläggningsavgift

I förslaget förelås en höjning vilken år 2021 motsvarar en kostnadstäckningsgrad på 100 %. Tabell 2 redovisar avgiftsnivå för fem typer av fastigheter med dagens avgiftsnivå, samt vid kostnadstäckningsgrad 70% respektive 100%. Vid nationell jämförelse används så kallade typhus vilka ska spegla ett svenskt genomsnitt, typhus A respektive B. Typhus A är en enfamiljsvilla med 800 m² tomtyta och typhus B är en flerfamiljsfastighet med 15 lägenheter och 800 m² tomtyta. I Stockholm är det dock mer förekommande med exemplen småhus och villa samt en flerfamiljsfastighet med fler lägenheter. Småhus är en enfamiljsfastighet med 300 m² tomtyta, villa är en enfamiljsfastighet med 1600 m² tomtyta och flerfamiljsfastigheten har 50 lägenheter och 2000 m² tomtyta. I tabell 2 redovisas kostnad för nyanslutning år 2019 respektive år 2021, 70 % respektive 100 % kostnadstäckningsgrad.

Exempelfastighet	Kostnad			Procentuell ökning	
	Dagens nivå	Täckningsgrad 70 %	Täckningsgrad 100 %	Täckningsgrad 70 %	Täckningsgrad 100 %
Typhus A	98 375 kr	158 875 kr	226 250 kr	61	130
Typhus B	212 125 kr	391 625 kr	558 750 kr	85	163
Småhus	98 375 kr	135 875 kr	193 750 kr	38	97
Villa	108 800 kr	204 875 kr	291 250 kr	88	168
Flerfamiljshus	513 875 kr	1 042 500 kr	1 487 500 kr	103	189

Tabell 2, anslutningsavgift vid nyttjande av samtliga tjänster

Underfinansiering

Kostnadstäckningsgraden för Stockholm Vattens investeringar i nytt ledningsnät under studerad period varit underfinansierade. Vid jämförelse av kostnader och intäkter beräknas genomsnittlig kostnadstäckningsgrad (TG) vara runt 40 %, där den genomsnittliga årliga kostnaden för nyinvestering bedöms vara strax under 200 Mnkr och motsvarande intäkter strax över 84 Mnkr. Av intäkterna svarar uttag av särtaxa för ca 18 Mnkr/år. Hela underfinansieringen av bolagets nyinvestering täcks upp av brukningsavgiften. För att kvantifiera konsekvensen på brukningsavgiften av att kostnadstäckningen vid nyanslutning är underfinansierad har en beräkning genomförts. I beräkningen har bedömda kostnader och intäkter relaterade till nyanslutning under de år förslaget implementeras isolerats och konsekvensen på brukningsavgiften har studerats under den tidsperiod den periodiserade intäkten har påverkan på resultaträkningen. Beräkningen är genomförd enligt den modell som tagits fram inom

ramen för Svenskt Vatten Utvecklings projekt ”Analys av anläggningsavgifter och särtaxa” (2017-01). Resultatet presenteras i tabell 3.

Stockholm Vatten och Avfall tillämpar vid nyläggning av ledningar 50 års linjär avskrivning, där ledningsnätet klassificeras som en komponent. För övriga anläggningar varierar avskrivningstiden och en enskild anläggning delas upp i olika komponenter med olika avskrivningstider. Genomsnittlig avskrivningstid varierar men har av bolaget antagits vara 40 år. Den genomsnittliga avskrivningstiden har därefter valts för periodisering av intäkter, med undantag för att 25 % av intäkten tas vid fakturering. Resterande del tas därefter under 40 år. Nedan redovisas hur stort underskottet beräknas bli för tre olika alternativ, utifrån en antagen investeringsnivå men baserad på verkliga prognoser och utfall. Vid beräkningarna har påverkan beräknas fram till år 43, vilket är den period investeringen bedöms vara verksam.

Beräkningen baseras på investeringar utförda mellan år 1 och 4, där samtliga kostnader är aktiverade år 4. Mellan år 1 och 43 tecknas intäkter för anslutningsavgift. Vid nyanslutning förekommer dock alltid ledningsläggning vars kostnader aktiveras under 50 år. Konsekvensen av detta är att de sista 10 åren tecknas endast kostnader då intäkterna är tagna fullt ut. Dessa sista 10 år är inte medtagna i beräkningen. En förutsättning för beräkningen är att taxan i övrigt lämnas oförändrad.

0-alternativ

Då dagens kostnadstäckningsgrad är cirka 40 % är denna nivå vald som 0-alternativ. I alternativet behålls denna täckningsgrad under hela perioden. Underskottet beräknas år 43 till 1 140 Mnkr. För att kompensera bortfallet behöver brukningstaxan år 43 höjas med 99.4 %. Skulle kostnadstäckningsgraden behållas i ytterligare fyra år tillförs lika stor summa till underskottet.

Kostnadstäckningsgrad 70 %

I tidigare förslag har en höjning till kostnadstäckningsgrad 70 % presenterats. Höjningen kan genomföras från år 1 och ligger därefter på konstant nivå under den studerade perioden. Underskottet beräknas bli 570 Mnkr år 43, vilket motsvarar en höjning av brukningstaxan på 49,7 %. Följande fyraårsperiod kommer att skapa ett lika stort underskott.

Kostnadstäckningsgrad 100 % i fyra steg

Enligt förslag höjs anläggningsavgiften i fyra steg. Genom den stegvisa höjningen skapas en tröghet vilken innebär att förslaget, under den studerade perioden, får ungefär samma konsekvens som vid en höjning till kostnadstäckningsgrad 70 %. Underfinansieringen år 43 beräknas till 519.5 Mnkr. Då den studerade perioden är avslutad är dock kostnadstäckningsgrad 100 % uppnådd vilket innebär att följande år inte bidrar till ytterligare underfinansiering. Medan övriga alternativ fortsätter att belasta brukningsavgiften medför detta alternativ att underfinansieringen avstannat, att varje generation bär sina egna kostnader.

Underskott att täcka	År 1 (Mnkr)	År 5 (Mnkr)	År 8 (Mnkr)	År 10 (Mnkr)	År 43 (Mnkr)
TG 40 %	7,1	99,8	185,2	242,2	1 140
TG 70 %	3,6	49,9	92,6	121,1	570
TG 100 %	-	-	-	-	-
TG 100 % i fyra steg	5,9	55,3	94,3	120,2	519,5

Tabell 3, underfinansiering vid fyra scenarier

Av tabell 3 går även att utläsa att konsekvensen av en oförändrad anslutningsavgift för kommande års budget är relativt liten, blott 7.1 Mnkr, vilket motsvarar en höjning av nuvarande brukningsavgift med 0.6 %. På längre sikt blir dock konsekvensen väsentligt större.

Konsekvens för kunderna

En höjning av anläggningsavgiften kommer att minska behovet av uttag av särtaxa och kommer även att ge fastighetsägare en bättre och tydligare bild av anslutningsavgiftens storlek i ett tidigare skede än idag. Effekten av den nu föreslagna höjningen bedöms på den totala intäktsnivån som liten då såväl kostnader som intäkter fördelas över 50 respektive 40 år. Den kommer dock att beaktas vid den årliga uppföljningen av taxenivå.

Den förändrade taxan kommer att skapa en förutsägbarhet vilket får positiva effekter för exploatörer och nybyggare då det blir lättare att budgetera och förutse anslutningsavgift vid nybyggnation. Även om kostnaden för projektet ökar bedöms kostnaden inte påverka bostadsbyggnationen i nämnvärd omfattning.

Omvärldsbevakning

En länsövergripande jämförelse gjord 2015 visar att Stockholm Vatten ABs taxenivå var lägst för såväl typhus A som B. Vid full kostnadstäckning kommer kostnadstäckningsgraden för typhus A vara på den tredje högsta taxenivån i länet medan typhus B är under genomsnitt (17:e av 25 kommuner). Sedan jämförelsen gjordes har dock ett flertal kommuner reviderat sina taxor och anläggningsavgiften har då generellt blivit högre. Inför 2017 avsåg flera kommuner att höja sina nivåer, detta har dock inte studerats vidare.

Dagvattentaxa

På grund av den dom Svea hovrätt fastställt är dagvattenhanteringen i Stockholm och Huddinge underfinansierad. Förslag till ny taxa har anpassats efter domstolsbeslut och har i största möjliga utsträckning arbetats fram utifrån Svenskt Vattens basförslag för va-taxans konstruktion. Utgångspunkt har varit att lämna totalt taxeuttag för dagvatten oförändrad.

Befintlig taxekonstruktion ger dagvattenabbonenter en möjlighet att helt eller delvis reducera sin avgift. Reduktionen beror på hur mycket dagvatten abonnenten kan

hantera lokalt inom sin egen fastighet. Med anledning av svårigheter att följa upp privata anläggningars effektivitet tas möjlighet till delvis reduktion bort. Hel reduktion kvarstår då möjlighet finns att täppa till eller ta bort aktuella servisledningar.

Av förslaget till ny taxekonstruktion tydliggörs taxeuttag för dagvattenhantering, så kallad dagvatten gata (Dg), vilket avser kostnader genererade av avledning av dagvatten från lokalgator. I nuvarande konstruktion är denna inarbetad i taxans övriga parametrar,

För allmän platsmarkshållare ändras taxekonstruktionen. Nuvarande beräkningsgrundande underlag baseras på trafikbelastning, där högre belastning ger högre avgiftsnivå. Förslaget innebär att det beräkningsgrundande underlaget baseras på de ytor vilka avleds till den allmänna VA-anläggningen. Ändringen innebär ett större avgiftsuttag för allmän platsmarkshållare (dagvatten gata, Dg APH) vilket medför att intäkterna motsvarar kostnaderna. Föreslagen avgift, 3.20 kr/m² tas ut för samtliga allmänna platsmarkshållare, Huddinge kommun, Stockholms Stad och Trafikverket.

För fastighetsägare sker endast en förändring i fördelning mellan nyttigheterna. För enskilda fastighetsägare är därför förändringen förhållandevis liten vilket redovisas i tabell 4. Vid nyttjande av samtliga ändamål har fastighetsägaren vatten (V), spillvatten (S), dagvattenavledning från egen fastighet (Df) och dagvattenavledning från lokal gata (Dg). För denna kategori ökar kostnaden, medan för övriga, vilka inte nyttjar samtliga tjänster sker en minskning. I genomsnitt kommer dock kostnaden att öka med 50 kr per fastighet och år. I tabell 4 redovisas hur förändringen påverkar taxeuttag på olika de olika exempelfastigheter som presenterats i underlaget.

Exempelfastighet	Tjänster			
	V S Df Dg	V S Df	V S Dg	V S
Typhus A	3 047 (2 %)	2 871 (-4 %)	2 345 (-10 %)	2 170 (-17 %)
Typhus B	22 745 (1 %)	21 795 (-3 %)	19 337 (-8 %)	18 387(-12 %)
per lägenhet	1 516	0	0	0
Småhus	2 761 (2 %)	2 585 (-5 %)	2 059 (-11 %)	1 884 (-19 %)
Villa	2 932 (2 %)	2 757 (-4 %)	2 231 (-11 %)	2 056 (-18 %)
Flerfamiljshus	55 750 (1%)	53 485 (-3 %)	47 013 (-8 %)	44 748-13 %)
per lägenhet	1 115	0	0	0

Tabell 4, Årlig avgift enligt förslag, procentuell förändring mot nuvarande taxa inom parantes. Beräknad utifrån taxenivå år 2015.

För allmän platsmarkshållare sker en större konstruktionsmässig förändring. Den modell i vilket taxeuttag beräknats baserat på trafikbelastning på en vägsträcka har nu arbetats om och ny konstruktion baseras på yta som avleds till allmän va-anordning.

Vidare har en anpassning gjorts utefter vilken typ av yta som avleds; en gräsyta väntas bidra med mindre tillrinning än en asfalterad yta. Den nya konstruktionen för beräkning av avgiftsuttag medför att part som tidigare haft en större andel högtrafikerade vägar och gator får en lägre avgift för dessa ytor. Lågtrafikerade ytor som nyttjas i ett större sammanhang har enligt tidigare konstruktion varit avgiftsbefriade, men värderas i den nya taxekonstruktionen på samma sätt som högtrafikerade ytor. Den ekonomiska konsekvensen för allmän platsmarkshållare presenteras i tabell 5.

	Mnkr
Stockholms stad	31,8
Huddinge kommun	4,0
Trafikverket	4,4

Tabell 5, Årlig avgift allmän platsmarkshållare

Genom förslaget skapas en taxekonstruktion vilket bättre och tydligare svarar mot Stockholm Vatten ABs kostnader för tillhandahållande av vattentjänster. Förslaget är anpassat efter de domar som påverkat dagens taxeuttag.

Tidplan

Förslaget berör va-taxans konstruktion och beslutas därmed av kommunfullmäktige i Stockholm och Huddinge. Vid fastställande i fullmäktige gäller beslutet för anläggningsavgift från och med 2018-01-01. Implementering av dagvattentaxa är en administrativt mer omfattande process varför beslutet gäller från och med 2018-07-01.

Uppföljning

Stockholm Vatten och Avfall arbetar efter en årlig översyn av alla typer av taxor. Såväl dagvattentaxa som anläggningsavgift kommer att följas upp i den årliga översynen och eventuell justering kommer att föreslås i samband med fastställande av övriga taxenivåer.

Ärendets beredning

Processen inleddes år 2015 och avstämning har skett mot exploateringskontoret, trafikkontoret, stadsledningskontoret, Stockholm Stadshus AB och majoritet i Huddinge kommuns kommunstyrelse.

Övrigt

Till ärendet hör Rapport-bilaga framtagen år 2015. Efter rapportens framtagande har Stockholm Vatten och Avfall reviderat bruksavgiften vid ett tillfälle och har beslutat om ytterligare en höjning inför 2018. Denna revidering finns inarbetad i

bifogad författningstext men siffror i bifogad rapport avser nivå innan revidering. För ny anläggningsavgift är det kostnadsgrundande underlaget detsamma som då beräkningen genomfördes. Författningstext redovisar dock endast nivå för 2018. Tabell 1 kommer att arbetas in i författningstext inför respektive år.

Beredning

Stockholm Vatten AB har initierat ett ärende som beslutades i styrelsen den 28 september 2017. Senare upptäcktes att en tabell i bilaga 2 inte överensstämde med siffrorna i tjänsteutlåtandet och därför lyftes ärendet igen i styrelsen den 7 december 2017. I ärendet reviderades även förslag till beslut på punkt fyra till att taxan ska börja gälla den 1 februari 2018 istället den 1 januari 2018. Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden och trafiknämnden. Exploateringskontoret och trafikkontoret har inkommit med kontorsyttranden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 18 december 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att det är bra att Stockholm Vatten AB tagit fram ett förslag som ger bolaget full kostnadstäckningsgrad inom en fyraårsperiod. Det kan dock konstateras att förslaget till omfördelning av dagvattenavgiften innebär en ökad kostnad för Stockholms stad. En omfattande utredning har dock gjorts och den dom som fastställdes av Svea hovrätt visar att innevarande taxa ger en underfinansierad verksamhet, och att det därmed är nödvändigt med en ny taxekonstruktion.

Förslaget innebär för trafiknämndens del en uppskattad ökad kostnad med cirka 13-14 miljoner kronor årligen. Detta bedöms kunna finansieras inom trafiknämndens budget då kommunfullmäktige tagit höjd för ökade kostnader till följd av beslut av nya taxa i samband med upprättande av budget för 2018.

Stadsledningskontoret konstaterar vidare att Stockholm Vatten AB avser återkomma med ett förslag till årlig höjning utifrån förslagets inriktning för fastställande i kommunfullmäktige i Stockholms respektive Huddinge kommun, i syfte att uppnå full kostnadstäckning år fyra. Vidare kan konstateras att beslutet från år 2015 i kommunfullmäktige, Dnr 133-822/2015, som innebar att Stockholm Vatten AB medgavs rätt att höja avgifterna för allmänna vattentjänster med 9 procent från 1 oktober år 2015 och 5 procent vardera under åren 2016 till 2018, fortsatt gäller. Nivåerna som anges i bilaga från och med §13 som inte markerats med ”*” ska därmed uppräknas med 5 procent från och med årsskiftet 2017/2018. Uppräkning sker även av de avgifter som inte omfattas av revideringen.

I bilaga 1, sidan 12, anges Avgifter för särskilda VA-abonnemang. Detta innebär ingen förändring jämfört med tidigare, men har bilagts ärendet som information.

År 2014 beslutade kommunfullmäktige om överföring av dagvattenanläggningar och VA-huvudmannaskap (vatten och avlopp) till Stockholm Vatten VA AB (*Utlåtande 2014:80 RI (Dnr 302-421/2014)*). Beslutet innebar en överföring av stadens dagvattenanläggningar och ledningar från trafiknämnden (dåvarande trafik- och renhållningsnämnden) och exploateringsnämnden till Stockholm Vatten VA AB. I samband med detta fick exploateringsnämnden, och trafiknämnden i uppdrag, samt Stockholms Stadshus AB uppmanades att via Stockholm Vatten AB ge Stockholm Vatten VA AB i uppdrag att i samband med tertiärrapport 2 år 2014 återrapportera ändringar i avtal och rutiner som följer av beslutet om att föra över anläggningarna. Uppdraget har dock visat sig vara komplext och efter utredning har Stockholm Vatten AB bedömt att dessa anläggningar primärt inte kan ingå i taxeuttaget enligt Lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV). Stockholm Vatten har därför parallellt med taxan utrett hur dessa anläggningar ska hanteras, och avser återkomma med förslag till beslut kring hur dessa ska finansieras under 2018.

Det förslag till hantering av befintliga anläggningar som förts över bör också ge en inriktning för hantering av kommande anläggningar som uppförs till exempel inom ramen för exploateringsprojekt, och som ska föras över till Stockholm Vatten AB i enlighet med principbeslutet i kommunfullmäktige från 2014.

Stadsledningskontoret föreslår kommunfullmäktige att besluta:

- Princip för fördelning av bruksavgifter för dagvatten enligt bilaga 1 fastställs att gälla från och med 1 juli 2018.
- Bruksavgift för dagvatten enligt bilaga 1 fastställs att gälla från och med den 1 juli 2018.
- Princip för uttag av anläggningsavgiften, enligt Stockholm Vatten AB:s förslag och enligt bilaga 1, fastställs att gälla från och med 1 februari 2018.
- Anläggningsavgift enligt bilaga 1 fastställs att gälla från och med den 1 februari 2018.

Exploateringskontoret

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 11 december 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Exploateringskontoret har inget att invända mot att SVAB vill skapa en taxekonstruktion och avgiftsnivå som säkerställer att de får kostnadstäckning vid nyanslutningar och omhändertagande och rening av dagvatten. Underfinansiering täcks idag upp av bruksavgiften vilket på sikt inte är hållbart med tanke på det högt uppsatta bostadsmålet om att bygga 140 000 bostäder till 2030.

Exploateringskontoret bedömer trots detta att beslutet om höjda anslutningsavgifter riskerar att påverka stadens inkomster i form av minskade försäljningsinkomster för

mark i exploateringsprojekt. Markvärdet är det värde som återstår när en exploatörs utgifter och inkomster har ställts mot varandra. Om kostnadsmassan ökar i form av höjda anslutningsavgifter påverkas sannolikt markvärdet negativt motsvarande samma belopp som den ökade utgifter för exploatören.

I de exploateringsprojekt som avser hyresrätter och då marken upplåts med tomträtt bekostar som regel exploateringskontoret anläggningsavgiften för en förbindelsepunkt för vatten och avlopp. Då de intäkter som generas från tomträttsavgälden är relativt låga i jämförelse vid försäljning av mark så finns en risk att projektens lönsamhetskalkyl påverkas negativt.

För staden som helhet innebär den ändrade dagvattentaxan ökade utgifter vilket på sikt kan påverka exploateringskontorets projektkalkyler då staden drift- och skötselutgifter är inräknande i kalkylen. Detta är något som påverkar kontorets alla exploateringsprojekt, såväl både bostadsrättsprojekt som hyresrättsprojekt.

Exploateringskontoret ser positivt på det faktum att en höjning av anläggningsavgiften kommer att minska behovet av uttag av särtaxa och därmed ger fastighetsägaren en bättre och tydligare bild av anslutningsavgiftens storlek i ett tidigare skede än idag.

Exploateringskontoret delar SVAB:s uppfattning om att den förändrade taxan kommer att skapa en förutsägbarhet som får positiva effekter för exploatörer och nybyggare då det blir lättare att budgetera och förutse anslutningsavgift vid nybyggnation.

Trafikkontoret

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 18 december 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Trafikkontoret anser att det kan vara befogat att taxan höjs och anpassas för att bättre spegla de kostnader som bolaget har för omhändertagande av dagvatten i staden. Kontoret anser dock att förslaget till ny taxa innehåller vissa oklarheter och saknar viktiga delar som är en förutsättning för en hållbar dagvattenhantering i staden.

En viktig fråga som behöver klargöras i förslaget är om taxan inkluderar rening av dagvatten eller inte. I förslaget beskrivs endast ”bortledande” och ”omhändertagande” av dagvatten. Trafikkontoret anser att förslaget bör förtydligas med om rening av dagvatten ingår i taxan eller inte samt att förslaget kompletteras med hur anläggningsavgifter och finansiering av LOD-anläggningar ska hanteras. Utan dessa förtydliganden är det svårt att bedöma om taxan är rättvis eller rimlig i förhållande till kostnaden.

Vidare anser kontoret att taxan saknar incitament för APH att själva genomföra insatser och åtgärder för att minska behovet av omhändertagande av dagvatten mot en reducerad eller ingen taxa. Detta gäller t.ex. s.k. skelettjordar som är trädplanteringar som i många fall har viss funktion att omhänderta (rena och fördröja) dagvatten men

även andra anläggningar och insatser.

Kontorets har dessutom följande synpunkter på delar av förslaget som specifikt berör avgifter för APH:

- Det framgår inte av remissmaterialet hur taxan är beräknad vad gäller vilka ytor som staden förväntas betala för och vilka antaganden och underlag som ligger till grund för detta. Ökningen av taxan med 40% gäller endast för brukaravgiften. Ingen uppgift lämnas för hur stor anläggningsavgiften kommer att vara.
- Förslaget tar inte upp vilka flöden eller kvantiteter vatten som avgiften omfattar. Staden står inför stora utmaningar kopplat till ett förändrat klimat med ökad nederbörd och risk för stora översvämningar. Kontoret önskar därför ett förtydligande i taxan om den omfattar större nederbörd än s.k. 10-årsregn eller inte.

Övriga synpunkter

Kontoret konstaterar att det idag råder viss oklarhet kring ansvarsfördelningen inom staden vad gäller omhändertagandet av dagvatten. För att reda ut denna fråga har SVOA i samarbete med trafiknämnden och i samråd med stadsdelsnämnderna uppdragits att under 2018 arbeta med att klargöra ansvarsfrågan för olika typer av dagvatten- och vattenanläggningar samt gränsdragningar. Kontoret anser att detta är en angelägen fråga och att resultatet av det arbetet har bäring på utformningen av ny taxa.